

Гаврилькевич В. К., Крук С. Л.

Хмельницький національний університет, Україна

БЛАГОРОДНА ЛЮДИНА І ПОЛІТИКО-АДМІНІСТРАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ: АНАЛІЗ ВИСЛОВЛЮВАНЬ КОНФУЦІЯ

У давні часи великий китайський мислитель Кун Фу-цзи («Учитель Кун»), відомий на Заході як Конфуцій (551–479 до н.е.), багато уваги приділив образу благородної людини, а також принципам ефективної та оптимальної політико-адміністративної діяльності. Ці його погляди представлені, зокрема, у трактаті «Лунь юй» («Судження і бесіди») [1, с. 151–153]. У сьогоденні, звернення до мудрості великого учителя давнини може допомогти не тільки знайти шляхи виходу із кризової ситуації, яку переживає сучасне цивілізоване суспільство, а й поглибити знання з історії психології управління.

Мета нашої статті – описати роль благородства у політико-адміністративній діяльності за висловлюваннями Конфуція. Для досягнення цієї мети ми здійснили контент-аналіз висловлювань Конфуція.

Результати теоретичного дослідження. У афоризмах і повчаннях Конфуція ми виявили такі висловлювання про благородну людину та політико-адміністративну діяльність:

1. «Якщо не буде різниці між благородними і простими людьми, то як же тоді буде стояти держава?» [2, с. 209]. А. І. Кобзев зазначає, що у Конфуція поняття «благородний муж» асоціюється з особистістю правителя або представника соціальних верхів [1, с. 426]. Отже, згідно наведеного висловлювання Конфуція, опорою для держави є благородні правителі та благородні представники соціальних верхів, лише в цьому випадку держава може

існувати і ефективно функціонувати. Чим саме відрізняється благородна людина, роз'яснено у наступних висловлюваннях.

2. «Конфуція запитали, що значить бути благородною людиною. Філософ сказав: «Із благоговінням ставитися до самовдосконалення. Виправляти самого себе, щоб через це забезпечувати спокій ближнім. Виправляти себе для забезпечення спокою народіві» [2, с. 167, 169].

3. «Благородний муж турбується про загальні, а не про партійні інтереси, а низька людина, навпаки, турбується тільки про партійні, а не про загальні інтереси» [2, с. 109, 111]. Тобто, благородна людина дбає про загальне благо.

4. «Благородний муж знає обов'язок, а низька людина знає вигоду» [2, с. 123].

5. «Благородна людина у справах світу нічого не вирішує наперед, а діє згідно зі справедливістю» [2, с. 121]. Тобто, благородна людина діє неупереджено, а справедливо. Детальніше це роз'яснено у такому твердженні: «Благородний муж, визнаючи справедливість основою своєї діяльності, здійснює її за допомогою правил, церемоній і обрядів, виявляє її у поступливості та завершує її щирістю» [2, с. 171, 173].

6. «Благородний муж сприяє людям у здійсненні їхніх добрих справ, але не злих, а низька людина вчиняє навпаки» [2, с. 149].

7. «Конфуція запитали, з чого варто почати, щоб виправити управління державою. «Необхідно виправити імена», – відповів філософ. – Благородний муж обережний стосовно того, чого не знає. Якщо ім'я неправильне, не відповідає дійсності, то слово буде суперечити ділу, а коли слово суперечить ділу, то діло не буде виконане, а якщо діло не буде виконане, то церемонії і музика не будуть процвітати, а якщо церемонії і музика не будуть процвітати, то покарання не будуть правильними, а коли покарання будуть спотвореними, то народ не буде знати, як йому поводити себе. Тому для благородного мужа необхідно, щоб ім'я він правильно міг сказати і слово виконати, і щоб у словах його не було нічого безчесного» [2, с. 151, 153]. У цьому повчанні Конфуція вказані принципи правильної побудови будь-якої діяльності, в тому числі й управління державою: перш за все необхідно називати речі своїми іменами, тобто бути чесним, щодо

сприйняття та відтворення дійсності (внутрішньої та зовнішньої), і стежити, щоб не було розбіжності між словом і ділом. Інакше кажучи, спочатку треба налагодити прямий і ясний контакт свідомості з дійсністю. Лише такий контакт дасть можливість адекватно взаємодіяти з дійсністю і побудувати ефективну діяльність, виходячи з наявних умов. Будь-яке спотворення і викривлення сприйняття дійсності та її відтворення у словах (символізації, формування понятійної системи, яка описує дійсність) призведе до її неправильного розуміння і неадекватної взаємодії з нею з усіма наступними наслідками.

8. Конфуція запитали: «Що Ви скажете, якщо ми будемо страчувати беззаконних людей для виховання моральних людей?» – «Ви керуєте, навіщо ж вдаватися до вбивства? Якщо ви захочете бути добрим, то й народ буде добрим. Чесноти благородного мужа – це вітер, а якості низької людини – це трава, і вітер, що гуляє по траві, неодмінно пригинає її», – відповів Конфуцій [2, с. 145, 147]. У нашому розумінні, ця відповідь Конфуція вказує на принцип гуманного виховання (дітей, народу), а саме, що не покараннями аж до їхньої найтяжчої форми, виховується моральність, законність, доброта, благородність, а прикладом благородності у всіх її проявах, який являє значуща для вихованців особа.

9. «Благородній людині легко служити, але дуже важко догодити: догоджаєш їй не за законом – вона не буде задоволена. Що стосується залучення нею людей на державну службу, то вона дає їм справу, зважаючи на їхні здібності» [2, с. 155, 157]. У нашому розумінні, благородному керівнику легко служити, оскільки він дає людям справу за їхніми здібностями, але щоб йому догодити, треба робити доручену справу відповідно до його життєвих принципів, тобто законно, благородно.

Висновок. Згідно поглядів Конфуція, благородство правителів (керівників) є запорукою ефективною та оптимальною політико-адміністративною діяльністю.

Література:

1. Кобзев А. И. Конфуцій / А. И. Кобзев, Л. С. Переломов // Китайская философия: энциклопедический словарь / РАН, Ин-т Дальнего Востока ; гл. ред. М. Л. Титаренко. – М. : Мысль, 1994. – 573 с.

2. Мудрость Конфуция : афоризмы и поучения / под ред. В. П. Бутромеева, В. В. Бутромеева. – М. : ОЛМА Медиа Групп, 2010. – 304 с. : ил.